

Türkiye’de Okul Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2001-2021)

Analysis of Graduate Theses in the Field of School Management in Turkey (2001-2021)

İbrahim Özdemir^{1*}

Serap Koçak²

Emin Balaman³

* Sorumlu yazar

Corresponding author

¹Müdür Yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

ibrahimzdemir0@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2412-764X>

²Müdür Yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

serapkocak05@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0754-7925>

³Müdür, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

eminbalaman@yahoo.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2839-7823>

Makale geliş tarihi / First received : 20.11.2022

Makale kabul tarihi / Accepted : 28.12.2022

Bilgilendirme / Acknowledgement:

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

1- Araştırmanın yazarları araştırmanın tüm süreçlerine eşit derecede katkı sağlamıştır.

2- Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

3- Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur. Çünkü araştırmamız tüm insan araştırması ya da kısmen insan araştırması, hayvan araştırması, herhangi bir deney, gözlem, anket içermemektedir.

3- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Atf bilgisi / Citation:

Özdemir, İ., Koçak, S., & Balaman, E. (2022). Türkiye’de okul yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *EDE Eğitim Dil ve Edebiyat Dergisi*, (1), 12-23.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de okul yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu kapsamda son yirmi yıl içerisinde yürütülen yüz bir lisansüstü tezi tezin türüne, yürütülen üniversitelere ve illere, konu alanlarına, çalışma gruplarına ve yürütüldüğü yıllara göre incelenmiştir. Bu araştırma, nitel bir araştırmadır ve veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi’nde okul yönetimi bölümünde kayıtlı olan tüm lisansüstü tezlere ulaşılmıştır. Ulaşılan tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik bir “Tez İnceleme Formu” geliştirilmiştir. Veriler grafikler üzerinde gösterilmiştir. Araştırma sonucunda lisansüstü tezlerin doksan sekiz tanesinin yüksek lisans düzeyinde ve sekiz tanesinin doktora düzeyinde olduğu, okul yönetimi alanında elli farklı üniversiteden toplam yüz bir tezin yürütüldüğü, en fazla on bir taneyle Yeditepe Üniversitesi’nde yürütüldüğü, tezlerin yirmi yılda düzensiz dağılım gösterdiği ve en fazla 2019 yılında yürütüldüğü, tezlerde çalışma grubunun sıklıkla öğretmenler olduğu, konu olarak en fazla eğitim ve öğretim alanında yazıldığı, çalışma alanı olarak Türkiye genelinde otuz dört ilde çalışmaların yürütüldüğü bulunmuştur.

Anahtar kelimeler

okul yönetimi, lisansüstü tezler, tez inceleme

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the postgraduate theses in the field of school management in Turkey. In these last twenty years, one hundred and one postgraduate thesis are handled according to the type of thesis, universities and provinces of execution, subject areas, family of study and years carried out. This research is a qualitative research and was collected by examining the documents. All postgraduate theses registered in the school management department of the Yüksek Öğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi were accessed. To create a "Thesis Review Form" for the application of the reached theses by the review consultants. Segments on data graphs. As a result, ninety-eight of the postgraduate theses are master's and eight are doctorate, a total of one hundred and one theses from fifty different universities in the field of school management are carried out in Yeditepe University, the theses circulate twenty times a year, and they are carried out in the world at most in 2019, The study group examples in the theses are teachers, the subject is mostly written in the field of education and training, and studies are carried out in thirty-four provinces throughout Turkey as a field of study.

Keywords

school management, graduate theses, thesis review

GİRİŞ

Eğitim öğretim görevlerinin uygulanmasında ve ülke için nitelikli birey yetiştirilmesinde çok önemli bir hizmeti yerine getiren okullar, iyi yönetilmelerinin doğru orantısıyla tesirli olabilirler (Aslanargün, 2011). Türk Eğitim Sistemi ve eğitim yönetimi alanı son senelerde yeniden inşa süreci içerisine girmiştir. Türk Eğitim Sistemi’nin problemleri gün geçtikçe artmakta, değişen sosyal gerçeklik neticesinde birçok yönden daha kompleks bir hal almaktadır (Örücü, 2014). Türkiye ve Dünya’da okul yöneticilerinin 21. asırdaki nitelikleri de üzerinde konuşulan ve tartışılan konulardandır. Balcı (2011), eğitim yönetiminin değişen kaynağı kapsamında okul yöneticilerinin yeni görevlerini değerlendirmiş ve yöneticilerin politik, ekonomik, etik, kültürel, bilgi, pedagojik, örgütsel, içsel ve maddesel okuryazarlık olmak üzere dokuz alanda global ve ulusal okuryazarlık yeterlilikleriyle donatılmış olmaları gerektiğini belirtmiştir (Örücü, 2014).

Eğitim yönetimi sistem ile görevliyen, okul yönetimi, okul düzeyinde odaklanan problemler ile görevlidir. Eğitim yönetimi eğitime umumi düzeyde, okul yönetimi ise hususi düzeyde bir görüş ile yaklaşır (Erdoğan, 2000). Bir okulda, eğitim ve öğretim görevleri, destek hizmetleri, öğrenci bireysel hizmetleri, rehberlik hizmetleri vb. tamamı okul yönetimini oluşturur. Okul yönetimi, başta okul müdürü ve okul müdür yardımcıları olmak üzere okulun yönetim kadrosunca uygulanır. Okul yönetiminin ehemmiyeti, aslında yönetimin vazifesinden doğmaktadır. Yönetimin vazifesi, örgütü gayelerine uygun olarak ayakta tutmaktır. Okul yönetiminin vazifesi ise, okulu gayelerine uygun olarak ayakta tutmaktır (Bursalioglu, 1991; akt. Demirtaş, Üstüner ve Özer, 2007). Bu amaçla yönetici, milli eğitimle ilgili yönetmelik hükümleri, programlar ve üst yönetimin emirlerinin hudutları içinde, okulun tüm işlerini yürütmeye, düzenlemeye ve denetlemeye sorumlu ve yetkili olup okulun gayeleri doğrultusunda yönetilmesinden, geliştirilmesinden ve değerlendirilmesinden yetkili ve sorumlu görülmektedir (Şişman ve Turan, 2004).

Okul yönetiminin boyutlarını; görevli ve öğrenci hizmetleri, öğretim ve eğitim ile ilgili hizmetler ve okul işletmesi oluşturmaktadır. Görevli hizmetleri; bir okulda görevli bütün personelin göreve başladığı andan itibaren görevi bitene kadar özlük işlerini yapmak üzere gösterilen gayretlerin bütününe denir. Bir okulda görevli hizmetleri alanında yapılan işler; atama yapılması stajyerlik ve adaylık işlerinin yapılması, sicil ve disiplin işlerinin yürütülmesi, nakil işlemleri ve görevlendirme yapılması, personel özlük haklarının sağlanması, sağlık, güvenlik ve askerlik işlerinin yapılması, devamlı izleme ve denetlemenin yapılması şeklinde özetlenebilir. Öğrenci hizmetleri; bir okulda öğrencilerin başarılarını değerlendirmek ve özlük işlerini yürütmek için yapılan işlerin bütünüdür. Okul yönetiminin öğrenci hizmetleri alanında yaptığı işler; öğrenci devamlılığının takip edilmesi, nakil işleri ve kayıt silinmesi, sağlık ve güvenlik önlemleri alınması, kimlik, seyahat kartı verilmesi, sınav ve sınıf geçme ile ilgili işlemlerin yapılması, öğrencilerin kaydedilmesi, burs sağlanması, mezuniyet ve diploma işlerinin yapılması olarak listelenebilir Öğretim ile ilgili hizmetler; toplumun beklentileri ve dinamiği ve okullara devam eden öğrencilerin ihtiyaç ve istekleri değiştikçe, öğretim programlarında belirlenen gaye, kapsam ve yöntemin de değiştirilmesidir (Bayrakçı ve Dizbay, 2013).

Bilimsel araştırmalar, tüm bilim dallarında olduğu gibi eğitim bilimleri için de ilerlemenin ilk şartıdır. Herhangi bir bilim dalında yapılan araştırmalara ait sayı ve kalite bilgisi, o alanın pozisyonu ve önemi ile ilgili açıklamalar yapar (Yıldız, 2004). Bu alanlarda yapılan

araştırmaların en geniş alanda yapıları yüksek lisans ve doktora tezleridir (Bakioğlu ve Gürdal, 2001).

Literatür tarandığında çeşitli bilim dallarında ve anabilim dallarında lisansüstü tezlerin incelenmesine ve analiz edilmesine yönelik çalışmalar tespit edilmiştir. Ahi ve Kıldan (2013); Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Tosun Sümer ve Güven (2018), okul psikolojik danışmanlarıyla ilgili lisansüstü tezleri incelemiştir. Tereci ve Bindak (2019), matematik eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Genç (2020), Fen Bilgisi eğitimi alanında kavram karikatürü ile ilgili tezler üzerine bir içerik analizi yapmıştır. Kazu ve Çam (2019), öğretmen yeterliği ve nitelikleri üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesini yapmıştır. Özkan ve Şentürk (2017), eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesini yapmıştır. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018), okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimleri incelemiştir. Yaşar ve Papatğa, (2015), ilkökul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017), Türkiye’de yapılan karşılaştırmalı eğitim lisansüstü tezlerinin değerlendirilmesini yapmıştır. Güven ve Özçelik (2017), ilkökul matematik dersine yönelik gerçekleştirilen lisansüstü eğitim tez çalışmalarına ilişkin bir inceleme yapmıştır. Gürler (2021), müzik öğretmenliği alanında yapılan araştırmalar üzerine bir inceleme yapmıştır. Başman, Uluman ve Tunç (2018), eğitim bilimleri alanındaki lisansüstü tezlerde varsayım kullanımını incelemiştir. Kadioğlu Ateş ve Kadioğlu (2017), Türkiye’de ilk okuma yazma alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yapmıştır. Ayaz, Oral ve Söylemez (2015), Türkiye’de öğretmen eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesini yapmıştır. Literatür incelendiğinde okul yönetimi alanında lisansüstü tez incelemesine rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmamızın literatüre katkısı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmamızın amacı, okul yönetimi alanında yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin çeşitli değişkenlerle inceleyerek sonrasında yapılacak araştırmalara yeni bir görüş getirebilmek ve farklı düşüncelerle okul yönetimi alanına yararlı olacağı düşünülmektedir. Yapılan alanyazın incelemesinde eğitim yönetimi tezlerin ayrıntılı incelenmesine yönelik araştırmaların az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Eğitim yönetimi gibi büyük bir süratle ilerleyen ve akademik araştırmaların günden güne nicelik arttığı bir alanda, araştırmacılara güncel verilerin sunulmasının ehemmiyetli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma da Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan tezlerin son yirmi yıllık bir süre içerisindeki bütün çalışmaları kapsadığı ve geniş bir tarih aralığında inceleme yapıldığı düşünüldüğünde, araştırmamızın şu an ki durumu ortaya koymasından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmamızda aşağıdaki alt amaçlara ulaşılması hedeflenmektedir

1. Okul yönetimi alanında yer alan tezlerin türleri nedir?
2. Okul yönetimi alanında yer alan tezler hangi yıllarda yazılmıştır ve dağılımları nasıldır?
3. Okul yönetimi alanında yer alan tezlerin yürütüldüğü üniversiteler hangileridir?
4. Okul yönetimi alanında yer alan tezlerde hangi gruplarla çalışılmıştır?
5. Okul yönetimi alanında yürütülen tezlerin çalışıldığı illerin dağılımının nasıldır?
6. Okul yönetimi alanında yer alan tezlerin konularına göre nasıl dağılmıştır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

2001-2021 yılları içerisinde hazırlanmış bütün yüksek lisans ve doktora tezlerinin mümkün oldukça özenli ve ayrıntılı bir biçimde incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, tarama modelinden betimsel araştırma deseni tercih edilmiştir (Karasar, 2020). Bu tezler incelenirken nitel veri toplama türlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022).

İncelenen Dokümanlar

Çalışmanın evrenini 2001-2021 yılları arasında okul yönetimi alanında hazırlanmış bütün yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada kriter; tezlerin 2001-2021 yılları arasında yapılmış olması ve Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi’nde okul yönetimi bölümünde kayıtlı olmalarıdır. Araştırma içeriğinde okul yönetimi kapsamında raporlaştırılmış ve Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 101 tez incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilk olarak YÖK’ün internet sitesinde yer alan ulusal tez merkezi sayfasında Okul Yönetimi anahtar kelime olarak belirlenerek tezler indirilerek başlanmıştır. Erişime kapalı olan tezlerin bir kısmı, araştırmacılar tarafından üniversitelerin kütüphanelerinden sağlanmasına rağmen bazı tezlerin tamamına ulaşamamıştır. Ulaşamayan tezlerin özetlerinden yararlanılmıştır.

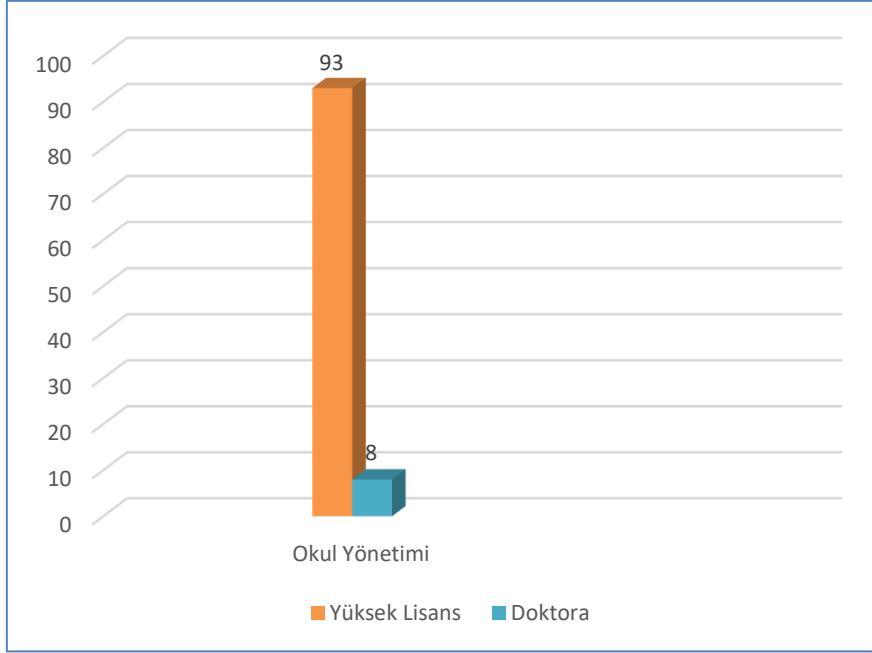
Verilerin Analizi

Ulaşılan tezleri incelemek gayesiyle araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik bir “Tez İnceleme Formu” geliştirilmiştir. Form oluşturulurken ilgili literatür taranmış, başka alanlarda yapılan benzer araştırmaların veri toplama araçları özenle incelenmiştir. Geliştirilen formda tezlerin türü, yılı, yürütüldüğü üniversite, tezin çalışma grubu, araştırmanın türü, araştırmanın yapıldığı il, tezin konusu hakkında bilgiler mevcuttur. Araştırmada yer alan tezlerden elde edilen veriler grafikler halinde gösterilmiştir.

BULGULAR

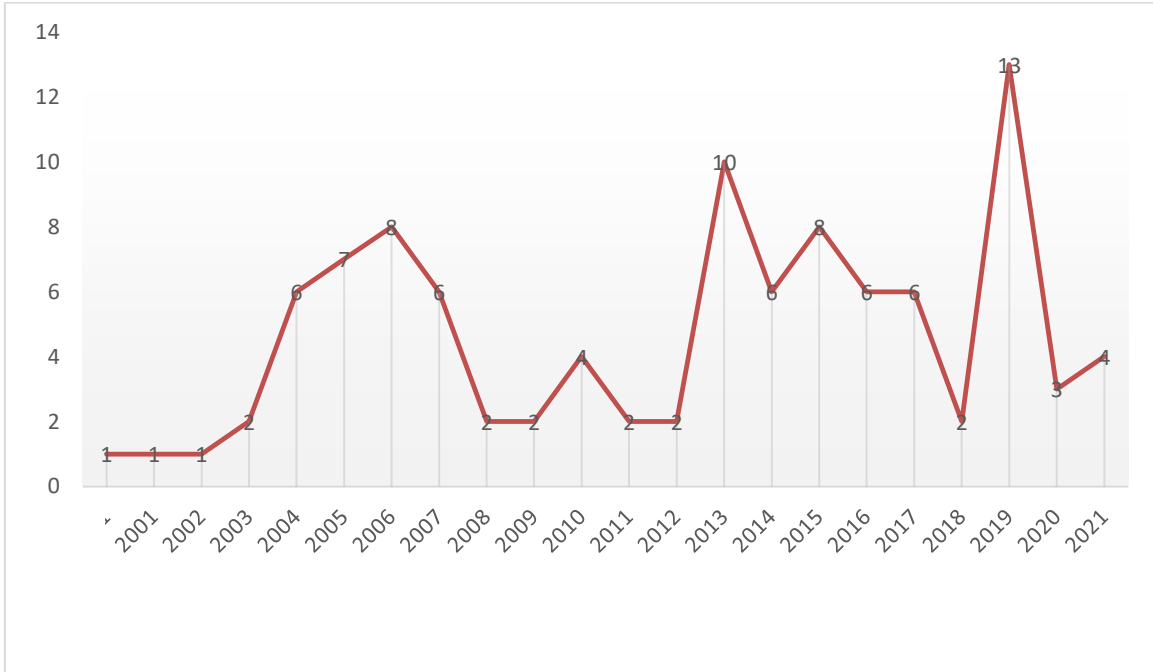
Son yirmi yılda okul yönetimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerin ayrıntılı olarak incelenmesi amaçlanan bu araştırma kapsamında ulaşılan tezlerden elde edilen verilere yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Grafik 1. Okul Yönetimi Yer Alan Tezlerin Türleri

Grafik 1 detaylı incelendiğinde literatürde bulunan çalışmaların çoğunluğu yüksek lisans tezlerinin olduğu saptanmıştır. Lisansüstü tezlerin 93 tanesini yüksek lisans tezleri, 8 tanesini doktora tezleri oluşturmaktadır.

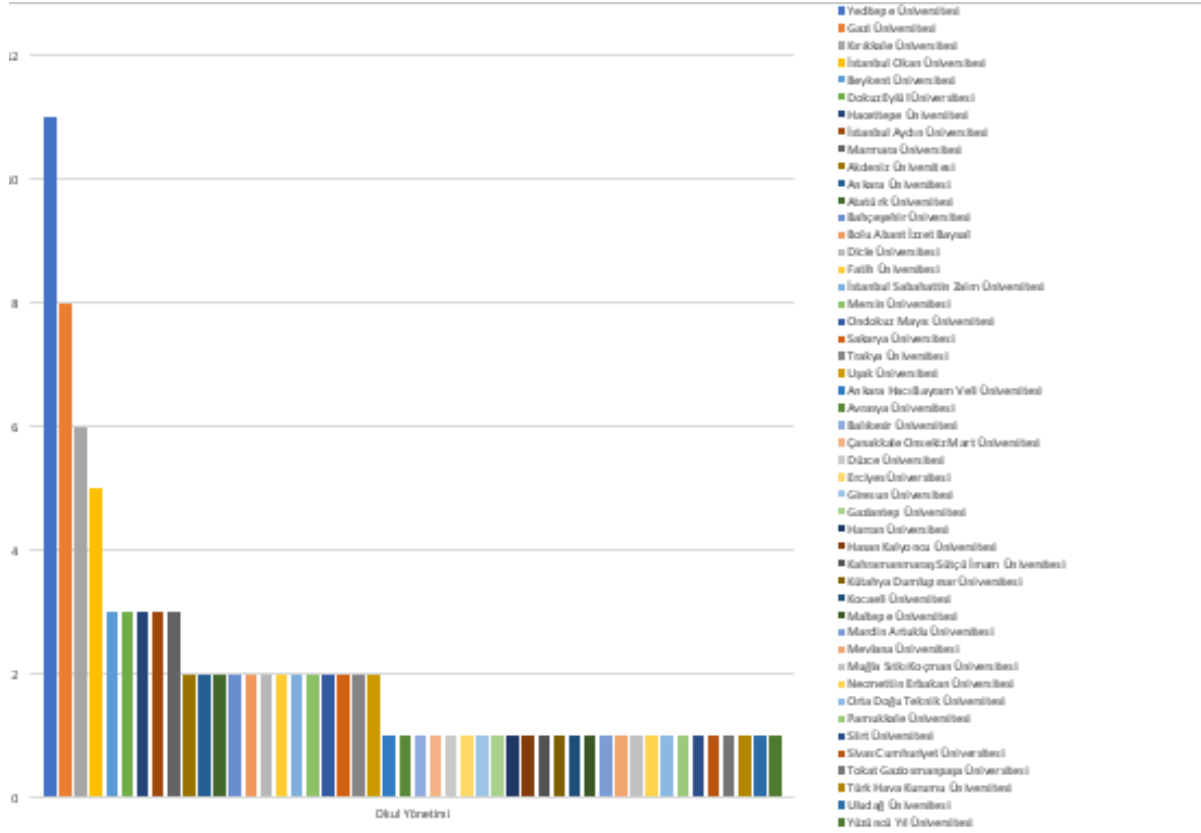
Grafik 2. Okul Yönetimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yazıldığı Yıllar ve Dağılımları

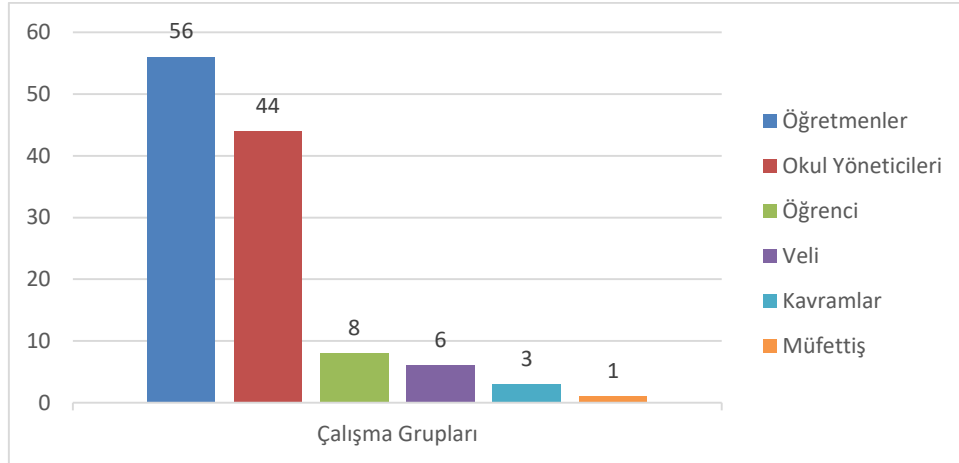
Grafik 2 incelendiğinde okul yönetiminde devam eden çalışmaların geçen zaman içerisinde düzenli bir dağılım göstermediği saptanmıştır. Elde edilen sonuçlarda algılara hitap eden ve araştırmacılar nezdinde lüzumlu olduğu düşünülen olaylar ise; 2006, 2013 ve 2019 yıllarında büyük bir sıçrayış olmasıdır. 2003, 2004, 2005, 2006, 2010, 2013, 2015, 2019 ve 2021 yıllarında bir

önceki yıla göre artış; 2007, 2008, 2011, 2014, 2016, 2018 ve 2020 yıllarında ise bir önceki yıla düşüş tespit edilmiştir.

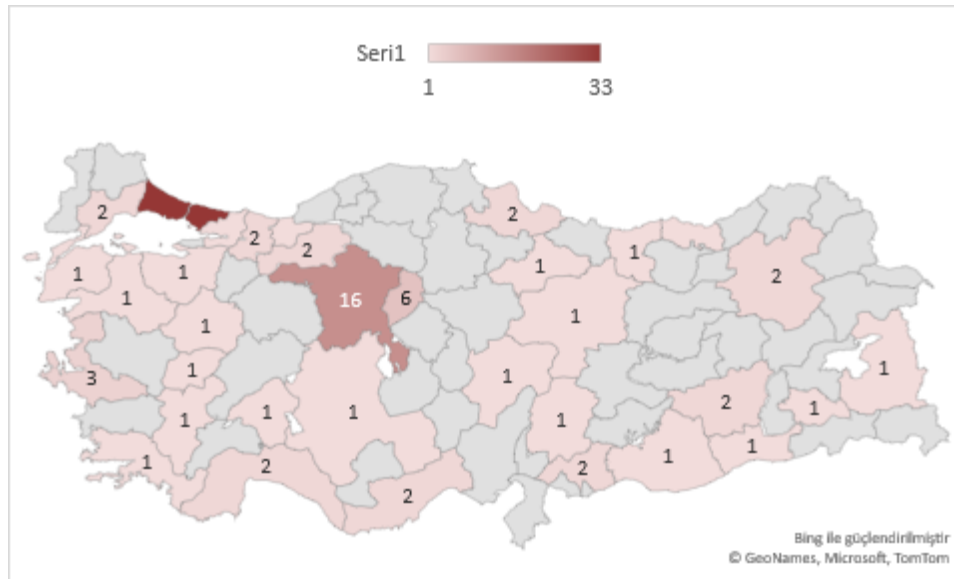
Grafik 3. Okul Yönetimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yürütüldüğü Üniversiteler

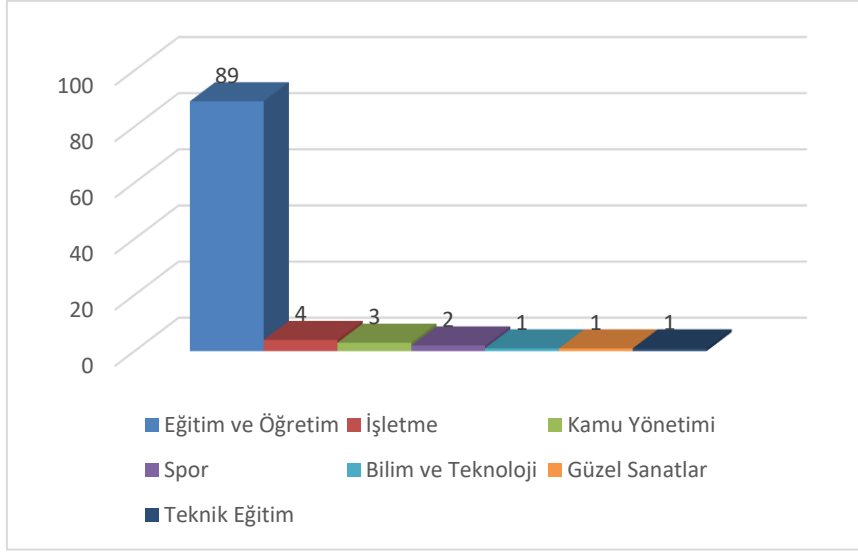
Grafik 3 detaylı incelendiğinde okul yönetimi alanında çalışılan tezlerin 50 değişik üniversitede çalışmaların devam ettirildiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların sıralanmasında ilklerde sıralamak gerekirse on bir tanesi Yeditepe Üniversitesi, sekiz tanesi Gazi Üniversitesi, altı tanesi Kırıkkale Üniversitesi, beş tanesi İstanbul Okan Üniversitesi kapsamında yürütülmektedir. Beykent Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi kapsamında üçer tez yürütülmektedir. Akdeniz Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal, Dicle Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi kapsamında ikişer tez yürütüldüğü tespit edilmiştir. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mevlana Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Zirve Üniversitesi kapsamında birer tez yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Grafik 4. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerdeki Çalışma Grupları

Grafik 4 incelendiğinde yapılan çalışmalara konu olan kitlelerin en başında öğretmenler olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaların paydaşlarının başında öğretmenlerin gelmesi çalışmayı üretenler tarafından olağan karşılanan bir olaydır. Bu çalışmaların önde gelen paydaş gruplarından birisi öğretmenlerdir. Bu çalışmalarda okul yöneticilerinin de önemli bir yeri olduğu yadsınamaz. Öğrenciler, veliler, kavramlar ve müfettişler de lisansüstü tezlerin çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bazı tezlerde birden fazla çalışma grubu ile çalışıldığı için tez sayısından daha fazla çalışma grubu sayısı tespit edilmiştir.

Grafik 5. Okul Yönetimi Alanında Yürütülen Tezlerin Türkiye Haritasındaki Dağılımı

Grafik 5 incelendiğinde yapılan çalışmaların yayılımı Türkiye’de geniş alanlara ulaşamadığı tespit edilmiştir. Çalışmaların yoğunlaştığı ilk sırada olan dört il ise İstanbul, Ankara, Kırıkkale ve İzmir olarak sıralanabilir. Bu dört ilden sonra, Antalya, Bolu, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Mersin, Sakarya, Samsun ve Tekirdağ illerinde ikişer defa okul yönetimi alanında tez çalışması yürütüldüğü görülmektedir. Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Denizli, Düzce, Giresun, Isparta, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Kütahya, Mardin, Muğla, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Uşak ve Van illerinde de birer kez okul yönetimi alanında tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 6. Okul Yönetimi Alanında Yer Alan Tezlerin Konularına Göre Dağılımları

Grafik 6’da okul yönetimi ile ilgili devam eden çalışmaların konularına göre dağılımı ele alınmıştır. Okul yönetimi ile ilgili çalışmaların ilk başlarında eğitim ve öğretim olduğu gerçeğine ulaşılmıştır. Eğitim ile ilgili çalışmaların başında , okul yönetimine ve kararlara katılma, okulların yönetim sürecinde ortaya çıkan problemler, güçlükler ve çözüm tavsiyeleri, okul yönetimine ve öğretmene ilişkin algılar, okul yönetiminde kayırmacılık, liderlik davranışları, pozitif okul yönetimi, çevre faktörü, öğretmenlerin tutumu, yönetimde cinsiyet etkeni, yöneticilerin becerileri ve yeterlilikleri, ahlak olgusu, diğer ülkelerle Türkiye’deki okul yönetimlerini karşılaştırma, okul mevcudu, okul yönetimine yaklaşımlar, okul yönetiminden beklentiler, çok kültürlülük, yönetim kuramları incelemesi, öğretmenlik mesleğine yönlendirmede, yönetim politikaları, mesleki deformasyon, bürokrasi, online uygulamalar, yönetim paradoksları, okula uyum, örgütsel adalet, akademik başarı, bilimsel yayın analizi, okul kültürü, yapılandırmacı eğitim, evrensel değerler, okul incelemeleri, sosyal medya kullanımı, tükenmişlik düzeyi, fiziksel iyileşme ve öğrenme analitiğine ile ilgili araştırmalar diye belirlenmiştir. İşletme ile ilgili dört tane çalışma yapılmıştır. Bahsi geçen çalışmaların ilgi alanlarının; okul yönetimine ve öğretmene ilişkin algılar, bilişim sistemleri ve iletişim olduğu görülmüştür. Kamu Yönetimi alanında yapılan tezlerin konuları okul yönetimine ve kararlara katılma, okul yönetiminde karşımıza çıkan problemler, güçlükler ve çözüm tavsiyeleri ile ilgilidir. Diğer bir konu alanı olan spor alanında yapılan tezlerin konuları; okul yöneticilerinin tutumu ve okul öncesi eğitim olarak tespit edilmiştir. Bilim ve Teknoloji alanında yapılan tezin konusu, bilişim sistemleri; Güzel Sanatlar alanında yapılan tezin konusu, okul yönetiminde karşılaşılan sorunlar, güçlükler ve çözüm önerileri; Bilim ve Teknik alanında yapılan tezin konusu ise demokratik tavır olarak tespit edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada 2001-2021 yılları arasında okul yönetimi alanında yapılan tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında altı problem belirlenmiştir. İlk problem olan okul yönetimi alanında yer alan tezlerin türleri neler olduğudur. Tezlerin doksan üç tanesinin yüksek lisans düzeyi tez olduğu, sekiz tanesinin doktora düzeyi tez olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebinin az sayıda kişinin okul yönetimi kapsamında doktora düzeyinde eğitim aldığı, bu alanda az sayıda üniversitenin doktora

eğitimi vermesi olduğu düşünülmektedir. İkinci problem okul yönetimi alanında yer alan tezler hangi yıllarda yazıldığı ve dağılımlarının nasıl olduğudur. Okul yönetiminde yürütülen tezlerin sayısının yıllara göre düzenli olmayan bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu bulgularda ehemmiyetli görülen durum ise; 2006, 2013 ve 2019 yıllarında büyük bir sıçrayış olmasıdır. 2003, 2004, 2005, 2006, 2010, 2013, 2015, 2019 ve 2021 yıllarında bir önceki yıla göre artış; 2007, 2008, 2011, 2014, 2016, 2018 ve 2020 yıllarında ise bir önceki yıla düşüş tespit edilmiştir. Üçüncü problem okul yönetimi alanında yer alan tezlerin yürütüldüğü üniversitelerin hangileri olduğudur. Okul yönetimi kapsamında yapılan tezlerin 50 farklı üniversitenin bünyesinde yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bu alanda yapılan tezlerin sayısında ilk sıralarda sırasıyla on bir tanesi Yeditepe Üniversitesi, sekiz tanesi Gazi Üniversitesi, altı tanesi Kırıkkale Üniversitesi, beş tanesi İstanbul Okan Üniversitesi kapsamında yürütülmektedir. Tezlerin genellikle belirli üniversitelerde daha çok yürütülmesinde, anabilim dallarında öğretim üyesi sayılarının ve unvanlarının bu programları açmaya yeterli olması, üniversitelerin gelişmiş üniversiteler olmasının ile bu üniversitelerde mevcut programların zeminlerinin oturmuş olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu üniversitelerin birçoğunun büyük illerde olması hem lisansüstü eğitime hem de çalışma gruplarına kolay ulaşıldığı için tercih edildiği düşünülmektedir. Dördüncü problem okul yönetimi alanında yer alan tezlerde hangi gruplarla çalışıldığıdır. En fazla öğretmen ve okul yöneticileri olmak üzere genel olarak incelendiğinde okul yönetimine yönelik hemen hemen tüm paydaşların araştırmalara dâhil edildiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin en fazla çalışılan grubun içinde olmasının sebebinin öğretmenlerin yönetime katılma, yönetim algı ve tutumları, kayırmacılık hakkındaki fikirlerini tespit etmek olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin, velilerin ve müfettişin çalışma grubu olduğu araştırmaların da okul yönetimine yönelik algılar ve beklentileri belirlemek amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Beşinci problem olan okul yönetimi alanında yürütülen tezlerin çalışıldığı illerin dağılımının nasıl olduğudur. Türkiye'nin otuz dört ilinde okul yönetimi ile ilgili lisansüstü tez yürütüldüğü tespit edilmiştir. Fakat illerin çok büyük bir çoğunluğunda ikişer ya da birer kez çalışıldığı tespit edilmiştir. Bunun sebebinin lisansüstü eğitime ulaşmanın zor olduğu, okul yönetimi alanında çalışma yapmak isteyen kişilerin çoğunluğunun büyük şehirlerde yaşadığı ve çalışma gruplarına ulaşma açısından büyük şehirlerin daha avantajlı olması olduğu düşünülmektedir. Altıncı problem olan okul yönetimi alanında yer alan tezlerin konularına göre nasıl olduğudur. Yürütülen lisansüstü tezlerin konu olarak çoğunlukla eğitim boyutuna yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir. Kuşkusuz bu beklenen bir bulgudur. Fakat, yürütülen tezlerin eğitim alanları kapsamında da sınırlı kalmadığı eğitim öğretime göre nispeten az olsa da işletme, kamu yönetimi, spor, bilim ve teknoloji, güzel sanatlar ve teknik eğitim konularında da çalışıldığı görülmektedir. Bu durum başka alanlara yönelik yapılmış benzer çalışmalarda da tespit edilmiştir (Baba, Öksüz, Çevik ve Güven, 2011; Tarman, Acun ve Yüksel, 2010). Genel olarak tezlerin konularında belirli kalıpların içinde kaldığı, diğer alanlarda çok daha az çalışıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda tespit edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacılar tarafından şu öneriler getirilebilir:

Tezlerin çok küçük bir alanda çalışıldığı neticesinden hareketle tezlerin diğer şehirlere dağılmasının alana yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Eğitim bilimleri, bireysel uygulamalardan ve kültürlerden etkilenmeyen bir alandır. Bu sebeple çok zengin bir kültürel

altyapıya sahip olan Türkiye’de bazı bölgelerde yoğunlaşmış araştırma sonuçlarının tüm ülkeye genellenmesinin araştırmaların sınırlılıkları içerisinde yer aldığına inanılmaktadır.

Tezlerin sayısının giderek artması gerektiği bu alanda çalışma yapacak kişilerin daha fazla bilgiye ulaşması açısından bunun önemli olduğu düşünülmektedir. Böylelikle okul yönetimi alanında derin bir bilgi birikimi elde edileceği düşünülmektedir.

Okul yönetimi ile ilgili daha fazla doktora programının açılması gerektiği böylelikle bu alanda ilerlemek isteyen kişilerin eğitime daha kolay ulaşacağı, böylelikle niteliğin artacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahi, B. & Kıldan, A. O. (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(27), 23-46.
- Akyol, B., & Akçay, R. C. (2015). Türkiye’deki örgütsel davranış çalışmalarının analizi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(1), 149-170.
- Akyol, B. & Yavuzkurt, T. (2016). Türkiye’de lisansüstü tezlerde eğitim denetimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(2), 908-926.
- Aslanargün, E. (2011). Türkiye’de okul yönetimi ve atama yönetmelikleri. *Eğitim Bilimleri*, 6(4), 2646-2659.
- Ayaz, M. F., Oral, B. & Söylemez, M. (2015). Türkiye’de öğretmen eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 14(2), 787-802.
- Bakioğlu, A. ve Gürdal, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: yönetim için göstergeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 9- 18.
- Balcı, A. (2011). Eğitim yönetiminin değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 196-208.
- Başman, M., Uluman, M., & Tunç, E. B. (2018). Eğitim bilimleri alanındaki lisansüstü tezlerde varsayım kullanımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 736-751.
- Bayrakçı, M., & Dizbay, S. (2013). Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 98-112.
- Ceran, D., Aydın, M., & Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: bir içerik analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.

- Demirtaş, Y. D. D. H., Üstüner, M. & Özer, N. (2007). Okul yönetiminde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 421-455.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul yönetimi ve öğretim liderliği*. Sistem Yayıncılık.
- Genç, H. N. (2020). Fen bilgisi eğitimi alanında kavram karikatürü ile ilgili tezler üzerine bir içerik analizi: Türkiye örneği (2007-2019). *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(13), 267-290.
- Gürler, D. A. (2021). Müzik öğretmenliği alanında yapılan araştırmalar üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1858-1880.
- Gündoğdu, K., Yüksel, S., Akyol, B. & Akar Vural, R. (2016). Hayat boyu öğrenme konusunda yayımlanan tez ve makalelere ilişkin bir içerik analizi: 2000-2015. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1491-1513.
- Güven, B., & Özçelik, Ç. (2017). İlkokul matematik dersine yönelik gerçekleştirilen lisansüstü eğitim tez çalışmalarına ilişkin bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(4), 693-714.
- Kadioğlu Ateş, H., & Kadioğlu, S. (2017). Türkiye’de 2005-2015 yılları arasında ilk okuma yazma alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi/ASOS Journal*.
- Kazu, İ. Y. & Çam, H. (2019). Öğretmen yeterliği ve nitelikleri üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi: bir içerik analizi çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1349-1367.
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve Türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(3), 327-358.
- Özkan, Y. Ö., & Şenyurt, S. (2017). Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 628-653.
- Püsküllüoğlu, E. I., & Hoşgörür, V. (2017). Türkiye’de 2010-2016 yılları arasında yapılan karşılaştırmalı eğitim lisansüstü tezlerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 46-61.
- Şişman, M. & Turan, S. (2004). Eğitim ve okul yönetimi. Y. Özden (Ed.), *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı* içinde. (s. 99–146). Pegem A Yayıncılık.
- Tereci, A. & Bindak, R. (2019). 2010-2017 yılları arasında Türkiye’de matematik eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 40-55.
- Tosun Sümer, E.& Güven M. (2018). Okul psikolojik danışmanlarıyla ilgili lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, 11(60).
- Yaşar, Ş. & Papatğa, E. (2015). İlkokul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Yıldız, A. (2004). Türkiye’deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1). S.78-97.